

Úvodem

Historik, který se zabývá vývojem vzdělávacích konceptů a vědní politiky ve 20. století, nezřídka s údivem sleduje vytváření a proměny oborových areálů. Vědy kdysi příbuzné se rozdělují a nalézají nové blízké sousedy, člení se uvnitř sebe samých do řady podoborů, čelí rozrušování oborových hranic ve jménu multidisciplinarity a nástupu nových sjednocujících vědních konceptů, jaké dnes můžeme sledovat kupříkladu v podobě kognitivních věd. Nejednoho historika přepadá při pohledu na sled rozličných reforem, jejichž tempo se v současnosti zrychluje, čas od času nostalgie po 19. století, kdy měla historie pevné místo v systému věd a v životě společnosti a kdy asi nejdramatičtější změnou v její výuce bylo zavedení seminářů. Sté výročí založení naší univerzity nám dává příležitost k malé bilanci proměn nejen oboru historie na Masarykově univerzitě, ale i dalších věd, které s ní byly a jsou více či méně volně propojeny. Ze všech oborů, o kterých naše kniha pojednává, byl právě historický seminář založen jako první a v jisté vazbě k němu vznikaly či se z něj vydělovaly semináře další – uměleckohistorický, pomocných věd historických, archeologický, etnologický. Ke všem těmto oborům má úzký vztah muzeologie, která se institucionálně ustavila mírně odlišnou cestou. Kdysi těsné spojení mezi historií a jmenovanými vědami se v labyrintech vědní a univerzitní politiky 20. století uvolňovalo a například dějiny umění jsou nyní řazeny do oborové skupiny věd o umění, nikoli věd historických. Spolupráce mezi obory ale navzdory tomu trvá, jak potvrzují četné společné projekty mezi historiky, historiky umění, archeology, archiváři, etnology a muzeology. Dokladem této spolupráce může být i předkládaná kniha, na jejíž přípravě spojili své síly odborníci z pěti ústavů Filozofické fakulty Masarykovy univerzity.

Při snaze postihnout vývoj historických oborů na naší fakultě v uplynulém století bylo nutné stanovit určité meze. Nebylo možné soustavně pojednat o přednášení starověkých dějin, jejichž stolice přirozeně vplynula do oblasti klasické filologie, a o semináři historicko-geografickém, který později našel své stálé místo na přírodovědecké fakultě. Snad čtenář omluví malou pozornost, která je jim věnována. Do existence a odborné činnosti seminářů, kateder a ústavů pochopitelně často zasahovaly politické a společenské události, které nezřídka výrazně ovlivnily jejich personální a odborné utváření. Stručný nástin těchto obecných souřadnic, v nichž se sledované obory na Masarykově univerzitě vyvíjely, čtenáři naleznou v kapitole věnované historickému ústavu a ústavu pomocných věd historických a archivnictví, v dalších jsme již považovali opakování obdobných informací za zbytečné.

Závěrem se sluší poděkovat zúčastněným autorům za ochotnou spolupráci, pracovníkům Archivu Masarykovy univerzity za neustálou vstřícnost, a to i při stupňujících se požadavcích s blížící se uzávěrkou knihy, a všem našim kolegyním a kolegům za odpovědi na otázky, materiálové podklady a připomínky k textu.

Editoři

